

GHIOROC

MUZEUL VIEI ȘI VINULUI

REPERE ISTORICE

PREISTORIA

Cele mai vechi urme ale prezenței umane în arealul comunei Ghioroc, datând din mileniul al VI-lea î.d.Hr., au fost descoperite în situl "Balastieră Vest". Descoperiri similare provin de la Agrișu Mare și Cicir.

Analizele de floră, realizate pentru situl de epoca bronzului de la Pecica – "Șanțul Mare", au relevat existența cultivării viței de vie încă de la mijlocul mileniului III î.d.Hr. Urme de locuire din epoca bronzului au fost descoperite și în zona Ghiorocului.

Cercetarea arheologică a descoperit că, la începutul primei epoci a fierului (sfârșitul mileniului II î.d.Hr.), în zona podgoriei arădene, s-a înregistrat o semnificativă creștere de populație, una din preocupările de bază ale acesteia fiind viticultura.

Civilizația dacică, dezvoltată și în zonă terminațiilor de vest ale Munților Zărandului (Podgoria Aradului de astăzi), începând cu a doua vârstă a fierului (sec. V î.d.Hr.), a continuat activitatea viticolă, dovadă a acesteia fiind socotite, între altele, numeroasele cosoare de fier descoperite aici.

ANTICHITATEA

Așezările dacice din podgorie se vor fi subordonat autorității regelui Burebista (80 – 44 î.d.Hr.). În legătură cu acesta, geograful antic Strabon (63 î.d.Hr. – 19 d.Hr.) menționează, în lucrarea *Geografia*, următoarele: *Ajunghând în fruntea neamului său, care era istovit de războaie dese, getul Burebista i-a înălțat atât de mult prin exerciții, abținere de la vin și ascultare față de porunci, încât, în câțiva ani, a făurit un stat puternic și a supus geților cea mai mare parte din populațiile vecine.[...] Ca o dovadă pentru ascultarea ce i-o dădeau [geții], este și faptul că ei s-au lăsat înduplecați să taie vița de vie și să trăiască fără vin.*

Deși nu a făcut parte efectiv din provincia romană Dacia, zona podgoriei s-a aflat sub influența Imperiului, fapt dovedit de descoperirile monetare și de evoluția culturii materiale.

În epoca post-romană (271 – 375), relațiile de putere din zona podgoriei au fost complexe, implicând populații diferite (daci, romani, sarmați, germanici), Imperiul Roman jucând rolul de arbitru activ în aceste ecuații.

Din vremea migrației popoarelor (375 – 795), datează relatarea ambasadorului Priscus din Panion (410 – 472), trimisul împăratului Teodosius II (408 – 450) la curtea regelui hun Attila (395 – 453). Trecând prin Banatul de astăzi (448/49), el consemnă că: *Prin sate ni se aducea de mâncare, și anume, în loc de grâu, mei, iar în loc de vin, mied [vin din miere], după cum îl numesc localnicii.*

Din *Lexiconul Suidas* (sec. X) aflăm că, unul din motivele căderii stăpânirii avarilor (neam de origine mongolă) asupra zonei noastre (567 – 795), ar fi fost patima beției.

EVUL MEDIU

Hanul Krum (803 – 814), conducătorul bulgarilor, și-a întins autoritatea și asupra cursului Mureșului, până la resursele de sare din inima Transilvaniei. El ar fi dispus extirparea tuturor viilor pentru a preîntâmpina flagelul beției, care ar fi slăbit puterea avarilor.

Începând cu a doua jumătate a secolului al X-lea, maghiarii au început să pătrundă sistematic pe cursul Mureșului, pe care, după anul 1028, l-au integrat regatului lor.

Înainte de anul 1038, regina Ungariei, Gisella, a dăruit, cu binecuvântarea soțului ei, regele Ștefan I (997 – 1038), 8 vii și viticultorii lor (*octo vineas cum totidem vinitoribus*) din dealul "Macra" (Moșrea) abației din Bakonybel (Ungaria).

Prima atestare documentară a comitatului Arad (Orod) datează din perioada anilor 1080 – 1090, din vremea regelui Ladislau cel Sfânt (1077 – 1095).

Regele Ungariei, Bela al II-lea (1131 – 1141) a dăruit prepoziturii Aradului (cu sediul la Orod/Vladimirescu) 3 vii și 6 viticultori în Podgoria Aradului (1131). De menționat faptul că, în același an, regina Elena a dispus decapitarea întregii elite a regatului ca răzbunare a orbirii soțului ei. Măcelul a avut loc în bazilica Sf. Martin din Orod (Vladimirescu).

Regele Géza al II-lea (1141 – 1162) a donat mănăstirii Sâniob (Bihor), în 1169, 5 sate viticole din Podgoria Aradului, printre care și satul Șiria, cu 20 de vii și 9 gospodării.

Episcopul Boleslav din Vacz a donat, în anul 1214, prepoziturii Orod 12 vii din zona Păuliș.

În 1278, banul Pavel a lăsat moștenire nepotului său, Pousa, cetatea Șoimoș cu viile din fața acesteia (*vineam, que est ante castrum*) și cu cele de la Miniș, Lipovița și Chesinț.

Pe parcursul secolului al XIV-lea, mănăstirea paulină de la Cladova a cumpărat o serie de vii în zonă, din 1394 fiind scutită, prin privilegiu regal, de darea nonei de vin (*nona vinorum*).

Voievodul Transilvaniei, Ioan de Hunedoara (1441 – 1456), a deținut domeniul Șoimoșului care cuprindea întinse suprafețe de vie, în timp ce domeniul Șiriei a fost în proprietatea cumnatului său, *Szilágyi Mihály*. Matei Corvin, rege al Ungariei (1458 – 1490), fiul lui Ioan de Hunedoara, a moștenit domeniul Șoimoș.

Datele disponibile pentru perioada stăpânirii otomane din zona Aradului (1552 – 1691) sunt puține dar, conscripțiile (*defteri*) din anii 1567 și 1579 permit evaluarea producției de vin, din actuala arie a județului, la circa 10.886 hl, provenind de pe aproximativ 700 ha de vie.

EPOCA MODERNĂ

Pacea de la Karlowitz (1699) a fixat granița dintre stăpânirea habsburgică și cea otomană pe Mureș. Prin Pacea de la Passarowitz (1718), stăpânirea habsburgică s-a extins și asupra Banatului.

În noile condiții, viticultura arădeană a cunoscut o dezvoltare accentuată, consemnată în concripțiile secolului al XVIII-lea, astfel că, la sfârșitul acestuia, sunt înregistrate 3.904 gospodării de viticultori.

Intuind potențialul extraordinar al zonei, contele Anton Grassalkovich (1694 – 1771), șeful Camerei Regale Ungare și consilier personal al Mariei Theresa, a achiziționat vii la Miniș, obținând, în 1744, prima producție de vin roșu dulce, din soiul Cadarcă, atestată documentar. Un an mai târziu, a realizat primul export de Cadarcă spre Curtea Imperială de la Viena. Încurajat de succesul dobândit, a construit un castel, o pivniță cu o capacitate de 6.000 hl și o cramă la Miniș (1749). O presă de lemn cu grindă, din 1778, provenind din această cramă, este expusă în muzeu.

Pe parcursul secolului al XIX-lea, suprafața cultivată cu vie a crescut constant, în 1855 erau 5.216 ha cultivate, producția de vin ținând pasul cu aceasta (250.500 hl/an în perioada 1870 – 1880), iar calitatea vinurilor a fost apreciată la superlativ: la Expoziția Internațională a Industriei și Artelor de la Londra (1862), Cadarca de Miniș a obținut medalia de aur și titlul de "Regina Vinurilor".

Ascensiunea continuă a viticulturii arădene a fost resetată prin apariția filoxerei (insectă care atacă rădăcina butucului de vie producând uscarea acestuia) semnalată în zonă începând din 1880. Preț de un deceniu, aceasta a distrus marea majoritate a viilor.

Pentru a relansa viticultura din Podgoria Aradului, a fost înființată Școala de Viticultură din Miniș (1881), prima de pe actualul teritoriu al României, producătorii locali asociindu-se (1887, 1905) în același sens.

La revitalizarea zonei viticole, a contribuit și darea în folosință, la 1 decembrie 1906 a căii ferate care lega podgoria de Arad.

În urma eforturilor conjugate, de la nivel central la cel local, zona viticolă și-a revenit, în 1912 fiind înregistrate 7.186 ha de vie în aria județului Arad, din care 5.207 ha așezate pe terenuri în pantă.

Un nou impuls dat dezvoltării zonei s-a realizat prin electrificarea liniei Podgoria – Arad, dată în folosință în 10 aprilie 1913.

EPOCA CONTEMPORANĂ

După Marea Unire din 1 Decembrie 1918, statul român s-a implicat în dezvoltarea Podgoriei Aradului: în 1921, a fost redeschisă Școala de Viticultură de la Miniș; la Congresul Viticulturii, desfășurat la Focșani, în 1922, au fost propuse guvernului o serie de măsuri menite să relanseze viticultura românească; în 1936, este promulgată legea pentru apărarea viticulturii care prevedea, între altele, înființarea de stațiuni viticole oenologice experimentale, de stațiuni de avertizare pentru combaterea manei, de pivnițe, cooperative de vinificație, distilerii, fabricarea de oțet și de must sterilizat; recensământul viilor, care a premers elaborării legii, a înregistrat o suprafață de 6.160 ha de vie în județul Arad, deținute de 22.000 de viticultori, din care 94% dețineau sub un iugăr (0,57 ha).

În 1945, două treimi din suprafața viticolă a județului Arad a fost ocupată de plantații îmbătrânite cu mai mult de 30% goluri.

Nefiind una din prioritățile imediate ale noului regim comunist, viticultura a evoluat încet dar constant. În 1957, a fost înființată Stațiunea de Cercetări Viticole, în sediul vechii Școli de Viticultură. În deceniile următoare, patrimoniul viticol a crescut continuu: cu 750 ha în perioada 1957 – 1965, cu 3.000 ha în perioada 1965 – 1985. Producția de struguri a crescut și ea, ajungând la o medie anuală de 3.950 kg/ha în perioada 1971 – 1989, cel mai bun an fiind 1982, cu o producție record de 7.000 kg/ha.

În 1982, a fost dat în folosință noul sediu al stațiunii din Ghioroc, cuprinzând un complex de vinificație (capacitate de prelucrare: 4.000 t struguri), laboratoare, birouri și o sală de conferințe.

La 11 septembrie 1987, a fost deschis "Muzeul Viei și Vinului", amenajat în Vila Langa din interiorul stațiunii. Muzeul a fost organizat la inițiativa și pe baza tematicii realizate de Alexandru Mihalca, directorul stațiunii, asistența tehnico-științifică fiind asigurată de Muzeul Județean Arad (director - G.P. Hurezan).

După 1989, expoziția a fost restrânsă, prin închiderea sectorului dedicat perioadei 1945 – 1989.

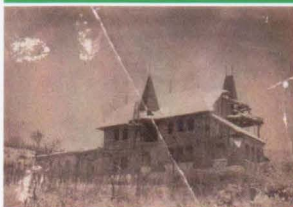

Complexul Muzeal Arad

Piața George Enescu 1, 310131 Arad

www.museumarad.ro
istoria care te atinge

Vila Langa

Cladirea care adăpostește muzeul a fost construită în 1924 – 1925 de Elisabeta Langa, soția directorul Regionalei CFR Timișoara.

Datorită relațiilor speciale pe care le-a avut cu dr. Petru Groza, a rămas în proprietatea imobilului și după naționalizare (1948).

În deceniile 7 - 8 ale secolului trecut, clădirea a funcționat ca unitate de alimentație publică (Cabana "Ghioroc"). După 1990, a constituit obiectul unui lung proces de retrocedare, câștigat, în cele din urmă, de S.C.V.V. Miniș.

Complexul Muzeal Arad este membru fondator

www.muze.ro